

LA CASA DELS DURAN A CERVERA, COMPRADA PER LA PAERIA DE LA CIUTAT

Un nou museu etnològic i arxiu històric a Cervera

Conservada amb el mateix parament que fa cent anys, la casa benestant que va veure créixer Agustí Duran i Sanpere seguirà sent font de cultura: d'aquí a molt poc temps els cerverins podran visitar-la i consultar-hi la immensa biblioteca i l'arxiu personal de l'historiador català.

Pep Solervicens

Ara fa just cent anys que els Duran de Cervera estrenaven casa a la ciutat. Es tracta d'una casa benestant de planta, dos pisos i celler, situada als números 115 i 117 del carrer Major de Cervera. La casa és la fusió d'altres dues que van ser comprades, i immediatament registrades, per Agustí Duran i Ferreras, advocat i registrador de la propietat. La va decorar la seva muller, Elisa Sanpere i Labrós, amb predomini de l'estil alfonsí, el propi de l'època, i va ser on va créixer l'historiador Agustí Duran i Sanpere.

Aquest novembre la paeria de Cervera l'ha adquirida per convertir-la en un centre cultural: el primer pis, la planta noble, es convertirà en un museu etnològic de la vida de Cervera al mil vuit-cents, ja que conserva impecablement tots els mobles, tapissos, quadres i parament de l'època. Al segon pis s'hi ha instal·lat la biblioteca d'Agustí Duran i Sanpere, tots els seus apunts, documents històrics i plaques fotogràfiques que, una vegada catalogats, esdevindran públics i, segur, un incentiu per a futurs investigadors.

La planta baixa i el celler s'habilitaran com a centres d'exposicions. Per al manteniment i custòdia de tots aquests béns i per a la difusió de l'obra de l'historiador Agustí Duran i Sanpere s'ha creat el Patronat Municipal Duran i Sanpere, on ha representat l'Ajuntament —Joan Salat, alcalde de Cervera, n'és el president—, Eulàlia Duran, filla d'Agustí Duran i Sanpere i diversos representants del món cultural cerverí: UNED, Institut...

«Amb aquesta compra —diu Joan Salat, alcalde de Cervera i nou president del Patronat— donarem per acabats els actes d'homenatge al senyor Agustí Duran i Sanpere, cerverí il·lustre, amb motiu del centenari del seu naixement, convençuts que aquest és el millor homenatge que els cerverins podem retre-li».

DOMÈNEC UMBERT

Façana de la Casa Duran, on serà possible des d'ara consultar la biblioteca i l'arxiu de l'historiador Agustí Duran Sanpere.

Una tasca arriscada i eficaç

Agustí Duran i Sanpere, jurista de carrera, va ser historiador i arqueòleg, arxiver de Cervera primer i de Barcelona després. «És a Cervera on va fer les primeres armes d'historiador, després ho seria de Barcelona i, per ella, de tot Catalunya», afirma orgullós l'alcalde de Cervera, parlant d'un personatge que els cerverins senten com a seu. Tot i així, la projecció nacional del seu treball és ben evident i no només per les espectaculars excavacions a la Barcelona romana i paleocristiana o per la tasca acadèmica realitzada a

l'Institut d'Estudis Catalans, l'Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona i l'Institut de Estudios de Etnología Peninsular: les seves investigacions van arribar fins al País Valencià, on va explorar les terres del Maestrat, i durant la guerra civil es va distingir per una tasca arriscada i eficaç en la salvaguarda del patrimoni històric català.

Una casa benestant del mil vuit-cents

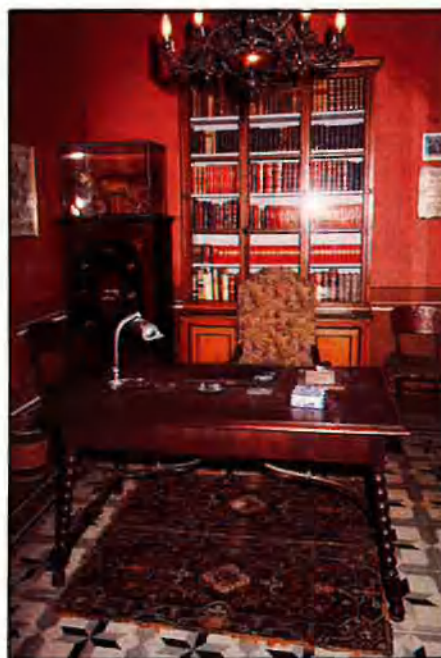
«Per damunt de tot —afegeix Joan Salat—, el senyor Duran era això, un senyor, en tot el sentit del terme» i real-

ment la seva casa reflecteix el *modus vivendi* d'un senyor.

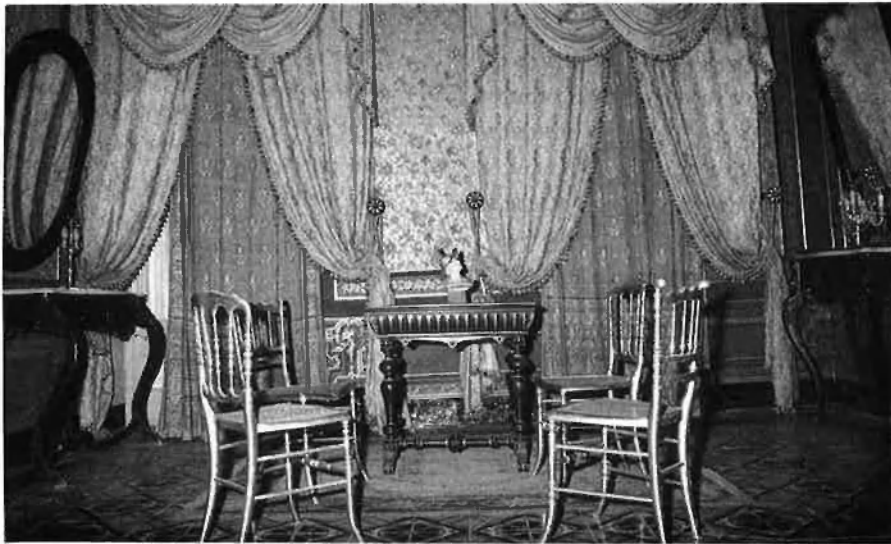
Una volta franquejada l'entrada i al capdamunt de la majestuosa escala, la planta principal sorprèn i impressiona no tant per un detall en concret com pel seu conjunt, en què cada quadre, cada piano o cada balancí semblen ser al lloc on realment els correspon. A la sala de la casa, amb dos balcons que donen al carrer Major, hi predominen els daurats; el saló blau, integrat en un conjunt format per aquesta sala, l'alcova i els vestidors, és el que conté els mobles de més valor. A l'altre cos-

A l'esquerra Eulàlia Duran, filla de l'historiador, al Saló Blau de la casa, un dels que contenen els mobles de més valor. A la dreta, l'arxiu històric d'Agustí Duran, situat en la part alta de la casa.

D'esquerra a dreta: Detall de la galeria. Una de les habitacions que formen part del conjunt blau. Despatx.

Interior d'una de les habitacions.

tat, la saleta alegre, equipada amb llar de foc, té una finestra estratègicament situada que permet veure de ple tot el carrer Major i, evidentment, la gent que hi passa.

Segons tradició familiar, Agustí Duran i Ferreras, el fundador de la casa, quan va rebre el viàtic, va sortir a espiar per aquesta finestra qui anava a casa seva i quan es va haver assegurat que hi havia anat tothom, va tornar a l'alcova, i es va morir.

La planta noble té també la seva pròpia capella, on se celebraven els casaments familiars, pintada amb un gust francès molt propi de l'època per Antonio Béjar i on hi ha retratats els tres fills d'Agustí Duran i Ferreras. El despatx, el rebedor, el menjador i la resta de dependències orientades cap a la barbacana de Cervera reflecteixen en la decoració una barreja d'estils entre l'alfonsí i el modernista, probablement més del gust de la nova generació.

«És a la planta baixa —apunta Eulàlia Duran, filla d'Agustí Duran i Sanpere, historiadora i cicerone de la visita que EL TEMPS ha fet per la casa dels Duran— on es nota més el caràcter agrícola de la casa. En terres de secà com aquestes les cases pairals s'agrupaven en un municipi i aquí baix es conservava l'oli, el blat i el vi, i també servia d'estable». En aquest sentit, Eulàlia Duran recorda com el seu pare sortia de casa a cavall per anar a passejar a la barbacana de Cervera. I si la planta baixa revela l'esperit originari d'explotació agrícola que li va donar Agustí Duran i Ferreras, la part alta de la casa mantindrà l'esperit cultural del seu fill, Agustí Duran i Sanpere, ja que és el lloc on s'instal·larà la seva biblioteca i l'arxiu personal i familiar.

Semolers, teixidors, historiadors

Eulàlia Duran explica que «la bran-

ca dels Duran de Cervera constitueix un exemple il·lustratiu de l'ascens d'una família menestral documentada ja a Cervera a mitjan segle XVII, que gràcies, en part, a avantatjosos enllaços familiars, aconsegueix passar a fabricants, primer de sèmola, després de teixits i que a mitjan segle XIX es dedica al comerç a l'engròs amb Cuba. Tot i així, el capital acumulat és invertit en la compra de terres i cases primordialment, com si mai no volguessin renegar de l'ascendència menestral i també lateralment pagesa. Passen així a la categoria de *hacendado*, de terra-

tinents, i comparteixen, des de mitjan segle XIX, aquesta feina amb els estudis de dret, exercint d'advocats, registrador de la propietat, professor de la Universitat de Cervera i fins i tot polític».

Jeroni Duran i Massó (1816-1856) entra a formar part de ple de la burgesia industrial catalana i converteix la família en una de les més potents de Cervera. Lligat per via matrimonial amb la important fàbrica de paper dels Ferreras de Capellades, creador de la Fàbrica de Tejidos de hilo y algodón de Marcos Duran i Cia., fàbrica instal·lada a Cervera i dirigida pel seu germà Marc, fou advocat, professor de dret a la Universitat de Cervera, alcalde de la ciutat i diputat provincial. El seu germà, Mariano Duran, mentrestant va anar a fer fortuna a Cuba, on va instal·lar una fàbrica de tabac realment molt rendible. Però la generació següent va invertir tots aquests beneficis industrials en terres i propietats, una de les quals és la casa que ha adquirit la paeria de Cervera.

Les noves generacions dels Duran s'han distingit més que per llurs brillants contactes comercials per la seva activitat intel·lectual. Ara Cervera té l'oportunitat de resseguir la trajectòria d'una important família cerverina que els quadres, els tapissos, els pianos, les calaixeres, els llibres i els documents expliquen. □

«FASCINATS PEL PASSAT, PERÒ ATENTS AL FUTUR», AIXÍ DEFINEIX L'ALCALDE ELS CERVERINS

Una ciutat plena d'història de Catalunya

Coneguda arreu per la seva universitat, un dels catedràtics de la qual, Josep Finestres, va mantenir una interessant correspondència amb Gregori Mayans, catedràtic de València, en altre temps cruïlla estratègica, la ciutat continua especialment sensibilitzada pels fets culturals.

Pep Solervicens

Damunt del coll de les Savines, punt estratègic en altre temps perquè qui dominava aquest coll tenia a la mà la circulació d'una ruta gens menyspreable, la que va de Saragossa a Barcelona, els viatgers de la N-11 han de recordar forçosament el campanar octagonal de l'església de Santa Maria de Cervera, qui més qui menys associa Cervera a la seva Universitat borbònica i els erudits ben segur que a la figu-

ra de l'historiador Agustí Duran i Sanpere.

Però l'actual traçat de la N-11 fa que els viatgers passin de lluny estant, vegin el campanar i la muralla en procés de restauració, però no s'hi aturin. I això encara si hi passen, perquè altres rutes alternatives molt més ràpides semblen haver desplaçat totalment l'antiga configuració estratègica de la ciutat i ara els cerverins es dolent que a València o a Tarragona el nom de Cervera soni a xinès, i que hagi perdut el pes que en segles passats tenia. Tot